

Datum van
inontvangstneming

:

03/12/2021

Zaak C-647/21

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

25 oktober 2021

Verwijzende rechter:

Sąd Okręgowy w Słupsku (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

20 oktober 2021

Strafzaak tegen:

D.K.

In tegenwoordigheid van:

Prokuratura Rejonowa w Bytowie

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hoger beroep tegen de uitspraak van de sąd rejonowy in een strafzaak

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

De bevoegdheid van het college van presidenten van de rechterlijke instanties uit het rechtsgebied van een Sąd Okręgowy om een rechter zonder zijn instemming te ontheffen van zijn taak om de hem toegewezen zaken te behandelen en de overplaatsing van een rechter naar een andere afdeling, wat invloed heeft op de samenstelling van de rechtsprekende formatie die uitspraak doet in de zaak – artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten; artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

- 1) Moet artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten, aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling als artikel 47b, leden 5 en 6, gelezen in samenhang met artikel 30, lid 1, en artikel 24, lid 1, van de Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (wet betreffende de organisatie van de gewone rechterlijke instanties) van 27 juli 2001, op grond waarvan een orgaan van een nationale rechterlijke instantie, zoals het college van presidenten van de rechterlijke instanties uit het rechtsgebied van een Sąd Okręgowy, de bevoegdheid heeft een rechter van die rechterlijke instantie geheel of gedeeltelijk te ontheffen van zijn taak om de hem toegewezen zaken te behandelen, waarbij:
 - a) dat college van rechtswege bestaat uit presidenten van rechterlijke instanties, die in die functies zijn benoemd door een orgaan van de uitvoerende macht, zoals de minister van Justitie, die tegelijkertijd de functie van Prokurator Generalny (procureur-generaal) uitoefent;
 - b) de ontheffing van de taak om de hem toegewezen zaken te behandelen geschiedt zonder zijn instemming;
 - c) het nationale recht niet voorziet in criteria die dat college van presidenten moet aanleggen bij het ontheffen van een rechter van zijn taak om de hem toegewezen zaken te behandelen noch in de verplichting tot motivering en rechterlijke toetsing;
 - d) sommige leden van dat college zijn benoemd tot rechter in omstandigheden die analoog zijn aan de omstandigheden genoemd in het arrest van het Hof van Justitie van 15 juli 2021, Commissie/Polen (Tuchtregeling voor rechters), C-791/19, EU:C:2021:596?
- 2) Moeten de in de eerste vraag genoemde bepalingen en het voorrangsbeginsel aldus worden uitgelegd dat de nationale rechterlijke instantie die een zaak behandelt in het kader van een binnen de werkingssfeer van richtlijn 2016/343 vallende strafprocedure, waarvan een rechter op de in de eerste vraag omschreven wijze is ontheven van zijn taak om de zaak te behandelen, op grond daarvan de akten van het college van presidenten van de rechterlijke instanties uit het rechtsgebied van een Sąd Okręgowy en alle akten die in navolging ervan zijn uitgevaardigd, buiten beschouwing kan of moet laten, met name beschikkingen houdende een hernieuwde toewijzing van zaken (daaronder begrepen het hoofdgeding) waarbij de rechter die van zijn taak is ontheven niet in aanmerking is genomen, zodat deze wel kan blijven deelnemen in de rechtsprekende formatie die de zaak behandelt?
- 3) Moeten de in de eerste vraag genoemde bepalingen en het voorrangsbeginsel aldus worden uitgelegd dat zij vereisen dat er in de nationale rechtsorde, in het kader van een binnen de werkingssfeer van richtlijn 2016/34 vallende

strafprocedure, middelen bestaan die de procesdeelnemers, zoals de beklaagden in het hoofdgeding, de mogelijkheid bieden van toetsing van en beroep tegen een beslissing als bedoeld in de [eerste vraag] die ertoe strekt de samenstelling van de in het hoofdgeding rechtsprekende formatie te wijzigen, met als gevolg dat de rechter aan wie de zaak tot dusver was toegewezen op de in vraag 1 omschreven wijze wordt ontheven van zijn taak om er kennis van te nemen[?]

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU

Artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie

Richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn (PB 2016, L 65, blz. 1), artikel 2

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (grondwet van de Republiek Polen; hierna: „grondwet”), artikel 178, lid 1, artikel 180, leden 1 en 2;

Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (wet betreffende de organisatie van de gewone rechterlijke instanties) van 27 juli 2001 (hierna: „p.u.s.p.”), artikel 11, lid 3, artikel 21, lid 1, artikel 22a, artikel 24, lid 1, artikel 25, artikel 30, lid 1, artikel 37, lid 3, artikel 42a, lid 1, artikel 47a, leden 1 en 2, artikel 47b, leden 1 en 4 tot en met 6;

Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (wet tot wijziging van de wet betreffende de organisatie van de gewone rechterlijke instanties en enkele andere wetten) van 12 juli 2017, artikel 17

Ustawa – Kodeks postępowania karnego (wetboek van strafvordering), artikel 30, lid 2, artikel 41, lid 1, artikel 42, leden 1, 3 en 4, artikel 35, leden 1 en 2, artikel 36, artikel 37, artikel 38, lid 1

Korte uiteenzetting van de feiten en van de procedure

- 1 De verwijzende rechter onderzoekt een door een raadsman ingesteld hoger beroep tegen een uitspraak van een rechter in eerste aanleg, waarbij de beklaagde, die was beschuldigd van het strafbare feit van artikel 190, lid 1, van de kodeks karny (wetboek van strafrecht), niet onherroepelijk is veroordeeld tot een vrijheidsstraf.

- 2 De verwijzende rechter onderzoekt het hoofdgeding in een formatie van één rechter, aangezien het vooronderzoek is gevoerd in de vorm van een opsporingsonderzoek.
- 3 De rechtsprekende formatie wordt voorgezeten door een rechter jegens wie de president van de rechterlijke instantie een beschikking tot herverdeling van taken heeft gegeven, bestaande in haar overplaatsing van een afdeling van de rechterlijke instantie die zaken in tweede aanleg behandelt naar een afdeling die zaken in eerste aanleg behandelt. Aan de beslissing van de president van de rechterlijke instantie ging vooraf dat het college van presidenten van de rechterlijke instanties uit het rechtsgebied van deze rechterlijke instantie (hierna: „college van presidenten”) de voorzitter van de rechtsprekende formatie heeft ontheven van haar taak om kennis te nemen van zaken die haar waren toegewezen binnen de afdeling die zaken in tweede aanleg behandelt, daaronder begrepen het hoofdgeding.
- 4 Begin september 2021 heeft de voorzitter van de formatie in een andere zaak een beschikking gegeven waarbij zij de voorzitter van de afdeling heeft verzocht om opnieuw een lid van de formatie te benoemen in de plaats van de president van de rechterlijke instantie. In haar motivering beriep zij zich op artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU. Zij heeft overwogen dat het feit dat de president van de rechterlijke instantie, die tot rechter is benoemd op voordracht van de Krajowa Rada Sądownictwa (nationale raad voor de rechtspraak, Polen; hierna: „KRS”) in zijn huidige samenstelling, deelneemt aan de formatie een schending oplevert van het recht op een gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld in de zin van artikel 6 EVRM, artikel 47 van het Handvest van de grondrechten en artikel 45 van de grondwet van de Republiek Polen. Zij heeft in dit verband verwezen naar het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: „EHRM”) van 22 juli 2021, ██████████ tegen Polen (verzoekschrift nr. 43447/19).
- 5 Deze beschikking is vernietigd bij beschikking van de vicepresident van de rechterlijke instantie. Als grond voor de vernietiging is gegeven dat de beschikking in strijd is met artikel 42a, lid 2, p.u.s.p. Ook de vicepresident van de rechterlijke instantie is in zijn ambt benoemd op voordracht van de KRS in zijn huidige samenstelling, en het is de minister van Justitie, die tegelijkertijd de functie van Prokurator Generalny (procureur-generaal) uitoefent, die hem heeft benoemd. De verwijzende rechter betwijfelt of een dergelijke beschikking überhaupt gegeven mocht worden in het kader van het administratief toezicht van de president van de rechterlijke instantie, waarbij de beschikking enkel betrekking kan hebben op administratieve handelingen, terwijl een beslissing over de rechtmatige samenstelling van de rechterlijke instantie tot de rechtsprekende taken behoort, waarin inmenging van de president van de rechterlijke instantie niet is toegestaan. Onafhankelijk daarvan valt deze aangelegenheid onder de conservatoire maatregel van de vicepresident van het Hof van Justitie van 14 juli 2021 in de zaak C-204/21.

- 6 Begin oktober 2021 heeft de voorzitter van de rechtsprekende formatie, in een samenstelling van één rechter, een vonnis vernietigd van een lagere rechterlijke instantie dat was geweest door een persoon die tot rechter is benoemd op voordracht van de KRS in zijn huidige samenstelling. De voorzitter van de formatie heeft de vernietiging van dit vonnis met name gebaseerd op artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten. Dat was de enige grond voor vernietiging van dat vonnis. De uitspraak die door de voorzitter is geweest, is niet in kracht van gewijsde gegaan.
- 7 Op 13 oktober 2021 heeft de president van de rechterlijke instantie een beschikking gegeven tot herverdeling van de taken van de voorzitter en het tweede lid van de rechtsprekende formatie in het hoofdgeding. Deze beschikking heeft tot gevolg dat de voorzitter van de formatie wordt overgeplaatst van een afdeling die zaken in tweede aanleg behandelt (waar het hoofdgeding aanhangig is) naar een afdeling die zaken in eerste aanleg behandelt.
- 8 In de motivering van de beschikking van de president van de rechterlijke instantie wordt gewezen op de noodzaak om de goede werking van de afdelingen van de rechterlijke instantie te verzekeren. De beschikking is op 18 oktober 2021 van kracht geworden en pas op die datum aan de voorzitter van de formatie betekend. Dit document bevat overigens geen enkele informatie over de rechtsmiddelen die voor de voorzitter van de formatie openstaan.
- 9 Twee dagen voor de beschikking van de president van de rechterlijke instantie werd gegeven, op 11 oktober 2021, heeft het college van presidenten het besluit genomen de voorzitter van de formatie te ontheffen van haar taak om een zeventigtal zaken te behandelen die haar waren toegewezen in de afdeling waarin zij tot dan toe actief was, waaronder de zaak in het hoofdgeding. De ontheffing van de voorzitter van de formatie van de taak om de haar toegewezen zaken te behandelen is bovendien verleend zonder haar instemming en bovendien zonder het wettelijk vereiste verzoek.
- 10 Het besluit van het college van presidenten is niet betekend aan de voorzitter van de rechtsprekende formatie. De president van de rechterlijke instantie heeft haar enkel op de hoogte gesteld van het feit dat dit besluit is genomen. De voorzitter van de formatie is niet op de hoogte van de motivering en de rechtsgrondslag van dat besluit. Tot tweemaal toe heeft de president van de rechterlijke instantie een verzoek van de voorzitter van de formatie om de inhoud van het besluit ter beschikking te stellen afgewezen.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 11 Het antwoord van het Hof op de vragen van de verwijzende rechter is objectief noodzakelijk voor de beantwoording van de incidentele vraag of hij de zaak verder kan behandelen in de huidige formatie, met de voorzitter als alleensprekende rechter.

- 12 Volgens de rechtspraak van het Hof moet elke rechterlijke instantie nagaan of zij, gelet op haar samenstelling, een onafhankelijk en onpartijdig gerecht is dat vooraf bij wet is ingesteld, indien daarover ernstige twijfel rijst. Deze verificatie is in een democratische samenleving noodzakelijk voor het vertrouwen van de justitiabelen in de rechterlijke instanties. In die zin vormt een dergelijke toetsing een wezenlijk vormvoorschrift waarvan de naleving de openbare orde raakt en ambtshalve moet worden nagegaan (arrest van 26 maart 2020, Heroverweging ████████ Raad en HG/Commissie, C-542/18 RX-II en C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punt 57 en aldaar aangehaalde rechtspraak). De ontheffing van een rechter van de taak om onder andere het hoofdgeding te behandelen is een grond voor een dergelijke „ernstige twijfel”. Het geheel van de zowel juridische als feitelijke omstandigheden van die ontheffing kan immers als middel om rechterlijke beslissingen te toetsen het beginsel van onafzetbaarheid en onafhankelijkheid van de rechters aantasten [arrest van 6 oktober 2021, W.Ż. (Kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy – Benoeming), C-487/19, EU:C:2021:798, punten 114-115].
- 13 Hoewel de verwijzende rechter de tenuitvoerlegging van het besluit van het college van presidenten heeft geschorst in afwachting van de uitspraak waarin rekening wordt gehouden met het antwoord van het Hof, kan de effectieve werking van dergelijke schorsing niet worden gewaarborgd. De in de verwijzing naar voren gebrachte juridische en feitelijke handelingen, onder meer van de president van de rechterlijke instantie, bevestigen dat de door de verwijzende rechter bevolen maatregelen in afwachting van de einduitspraak met grote waarschijnlijkheid niet in acht kunnen worden genomen.
- 14 De omstandigheden van het hoofdgeding betreffen verschillende aspecten van de recente wijzigingen in de Poolse rechtsbedeling. Zij omvatten met name de combinatie van de functies van minister van Justitie en procureur-generaal, de wijziging van de regels voor de benoeming van presidenten van rechterlijke instanties en de samenstelling van het college van presidenten, de deelname van de KRS bij de benoeming van rechters in zijn huidige samenstelling en de onmogelijkheid voor de rechterlijke instanties om na te gaan of aan de vereisten van een effectieve rechterlijke bescherming wordt voldaan.
- 15 In deze zaak is artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU van toepassing, aangezien de verwijzende rechter, die een gewone rechterlijke instantie is, deel uitmaakt van het Poolse stelsel van rechtsmiddelen op de onder het Unierecht vallende gebieden. Volgens de verwijzende rechter is artikel 47 van het Handvest van de grondrechten eveneens van toepassing. Bovendien valt het hoofdgeding ook binnen de werkingssfeer van richtlijn 2016/343, die beoogt het recht op een eerlijk proces in het kader van een strafprocedure te versterken. Deze versterking betreft ook het vermoeden van onschuld, dat deel uitmaakt van het recht op een eerlijk proces. Het vermoeden van onschuld in een procedure voor een rechterlijke instantie kan immers slechts worden gewaarborgd indien er geen twijfel bestaat over de samenstelling van deze instantie en over de onafhankelijkheid van haar leden.

- 16 Wat de eerste vraag betreft, is de verwijzende rechter van oordeel dat de overplaatsing van de voorzitter van de formatie naar een andere afdeling en haar ontheffing van de taak om de haar toegewezen zaken te behandelen, daaronder begrepen het hoofdgeding, een schending uitmaakt van de vereisten van onafhankelijkheid en onafzetbaarheid. De verwijzende rechter is van oordeel dat die handelingen zijn verricht als reactie op pogingen om te onderzoeken of een lagere rechterlijke instantie voldoet aan de voorwaarden van een vooraf bij wet ingesteld gerecht, en dat zij dus rechtstreeks te wijten zijn aan de toepassing van het Unierecht en van de normen van het EVRM. Volgens de verwijzende rechter is het werkelijke doel van deze handelingen te voorkomen dat de voorzitter van de formatie in de door haar behandelde zaken de voorwaarden van een vooraf bij wet ingesteld gerecht onderzoekt, ondanks de verplichting van Polen om de toepassing van de betrokken bepalingen op basis van de beschikking van de vicepresident van het Hof van 14 juli 2021, Commissie/Polen (C-204/21 R, EU:C:2021:834) op te schorten. In de afdeling die zaken in eerste aanleg behandelt zal deze rechter die omstandigheden namelijk niet kunnen onderzoeken, aangezien zij geen enkel rechtsmiddel zal behandelen. Evenmin blijkt uit enige omstandigheid dat een dergelijke overplaatsing onmiddellijk moet plaatsvinden, zonder de wettelijk vereiste instemming of zonder voorafgaande kennisgeving aan de voorzitter van de formatie.
- 17 Volgens de verwijzende rechter doet ook de status van het orgaan dat het besluit tot overplaatsing heeft gegeven twijfels rijzen. De president van de rechterlijke instantie was tot dan toe vanuit een lagere rechterlijke instantie gedetacheerd bij de verwijzende rechterlijke instantie, en is vervolgens op voordracht van de KRS in zijn huidige samenstelling benoemd tot rechter bij de verwijzende rechterlijke instantie. Bovendien was het de minister van Justitie, die tegelijkertijd de functie van procureur-generaal uitoefent, die hem heeft benoemd tot president van de rechterlijke instantie op grond van bepalingen waarvan de verenigbaarheid met de normen van de rechtsstaat twijfels doet rijzen (zie het advies van de Commissie van Venetië van 11 december 2017 nr. 904/2017, CDL-AD(2017)031, punten 100-108, en arrest EHRM van 29 juni 2021, ██████████ tegen Polen, kamer (afdeling I), verzoekschriften nrs. 26691/18 en 27367/18). Tegelijkertijd is de president van de rechterlijke instantie, wegens zijn functie, van rechtswege lid van het college van presidenten dat de voorzitter van de formatie heeft ontheven van de taak om de haar toegewezen zaken te behandelen in de afdeling waar zij tot dan toe rechter was.
- 18 De voorzitter van de formatie is niet op de hoogte gesteld van de mogelijkheid om beroep in te stellen tegen de beschikking. Zelfs indien een dergelijk beroep ontvankelijk is, wordt het behandeld door de KRS in zijn huidige samenstelling en vervolgens door de kamer voor bijzondere controle en publieke zaken van de Sąd Najwyższy (hoogste rechterlijke instantie in burgerlijke zaken en strafzaken, Polen), die volledig is samengesteld uit personen die op voordracht van diezelfde KRS zijn benoemd. De doeltreffendheid van een dergelijk beroep is derhalve illusoir. Bovendien zij erop gewezen dat de echtgenote van de president van de

rechterlijke instantie waarvan de beslissing wordt aangevochten, deel uitmaakt van de KRS.

- 19 Met betrekking tot het besluit van het college van presidenten betreffende de ontheffing van de voorzitter van de rechtsprekende formatie van haar taak om de haar toegewezen zaken te behandelen, daaronder begrepen het hoofdgeding, zij opgemerkt dat dit besluit is genomen vooraleer de beschikking van de president van de rechterlijke instantie is gegeven. Dit feit wijst op zich al op een schending van het nationale recht, aangezien een dergelijk besluit pas kan worden genomen nadat de rechter is overgeplaatst. Bovendien draagt dit besluit niet bij tot een verbetering van de werkzaamheden van de afdeling, aangezien daardoor alle aan haar toegewezen zaken (ongeveer 70) van begin af moeten worden overgedaan.
- 20 Vanuit systemisch oogpunt zij erop gewezen dat het college van presidenten van een Sąd Okręgowy van rechtswege bestaat uit de president van die rechterlijke instantie en de presidenten van de lagere rechterlijke instanties; allen zijn in die ambten benoemd door de minister van Justitie, die tegelijkertijd de functie van procureur-generaal uitoefent, en sommigen van hen zijn tot rechter benoemd op voordracht van de KRS in zijn huidige samenstelling. In de omstandigheden van de zaak is het ook van belang dat het besluit tot ontheffing van de taak om de toegewezen zaken te behandelen is genomen door de presidenten van de rechterlijke instanties waarin onder meer strafzaken in eerste aanleg werden behandeld die in tweede aanleg, ingeval een rechtsmiddel werd ingesteld, door de voorzitter van de betrokken rechtsprekende formatie werden onderzocht. Hetzelfde geldt voor de presidenten van de rechterlijke instanties die het besluit tot ontheffing hebben genomen en tegelijkertijd oordeelden in strafzaken. Op die manier hebben rechters in lagere aanleg die tevens president van een rechterlijke instantie zijn, in hun eigen belang of dat van de door hen beheerde rechterlijke instanties, de rechter die hun zaken in tweede aanleg behandelt feitelijk uitgesloten.
- 21 Voor het geval dat het Hof de eerste vraag bevestigend beantwoordt, vraagt de verwijzende rechter zich af of hij in een dergelijk geval de bevoegdheid heeft (of verplicht is) om het besluit van het college van presidenten buiten beschouwing te laten, alsook alle akten die uit dat besluit voortvloeien, teneinde het onderzoek van de zaak in zijn huidige samenstelling voort te zetten.
- 22 Er zij op gewezen dat de overplaatsing van een rechter, de ontheffing van zijn taak om zaken te behandelen alsook het aanwijzen van een nieuwe rechtsprekende formatie geen rechterlijke beslissingen zijn maar interne handelingen van gerechtelijke organen. Volgens de verwijzende rechter vereist een beschikking tot wijziging van de rechtsprekende formatie volgens de toepasselijke regels een motivering en het bewijs dat het onmogelijk is gebleken de zaak in de aanvankelijke formatie te behandelen (artikel 47[b], lid 1, p.u.s.p.). Het besluit van het college van presidenten vormt op zichzelf niet een dergelijke grondslag.

- 23 Een besluit van het college van presidenten dat ambtshalve wordt genomen (in het uiterste geval waarin de rechter niet kan verzoeken om hem te ontheffen van de behandeling van de hem toegewezen zaken) moet slechts worden beschouwd als een bevoegdheid die ertoe strekt dat de rechter de hem toegewezen zaken niet moet behandelen, maar niet als een bevoegdheid om hem van de behandeling uit te sluiten.
- 24 Volgens de verwijzende rechter kan de samenstelling van de rechtsprekende formatie evenmin worden gewijzigd op basis van een beslissing tot overplaatsing, aangezien artikel 47b, lid 2, p.u.s.p. uitdrukkelijk bepaalt dat de overplaatsing van een rechter naar een andere standplaats hem niet ontslaat van de verplichting de behandeling van de hem toegewezen zaken te beëindigen, gelet op het in gerechtelijke procedures geldende beginsel van onveranderbaarheid van de rechtsprekende formatie. Het enkele feit dat een rechter is overgeplaatst naar een andere afdeling ontnemt hem dus niet de mogelijkheid om de behandeling van zaken te beëindigen. Indien dit onmogelijk of te moeilijk is, is voorzien in de mogelijkheid dat de rechter zich zelf tot het college van presidenten richt met het verzoek om te worden ontheven van die verplichting (gedeeltelijke of volledige ontheffing van de verplichting om zaken te behandelen).
- 25 De verwijzende rechter wijst erop dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in vergelijkbare omstandigheden, in een geval waarin de rechtsprekende instantie met miskening van de toepasselijke regels en zonder acht te slaan op de volgorde was samengesteld op basis van een besluit van het college van presidenten, een schending van artikel 6, lid 1, EVRM heeft vastgesteld wat betreft het criterium van een „gerecht dat vooraf bij de wet is ingesteld” (EHRM, 12 april 2018, Chim en RPC tegen Polen, verzoekschriften nrs. 36661/07 en 38433/07).
- 26 Aan de derde vraag ligt het streven ten gronde om de procesdeelnemer een doeltreffend rechtsmiddel te waarborgen indien de rechtsprekende formatie in zijn zaak wordt gewijzigd, hetgeen noodzakelijkerwijs van invloed is op het recht op een eerlijk proces en met name in rechtstreeks verband staat met het vermoeden van onschuld. Dit is des te belangrijker wanneer de samenstelling van de rechterlijke instantie kan worden gewijzigd op initiatief van organen van de rechterlijke instantie die rechtstreeks verbonden zijn met en afhankelijk zijn van de minister van Justitie die hen heeft benoemd (wat ook geldt voor voorzitters van afdelingen, die door de president van de rechterlijke instantie worden benoemd), in een situatie waarin de minister van Justitie, die tegelijkertijd de functie van procureur-generaal uitoefent en de hiërarchisch meerdere is van alle openbaar aanklagers, tegelijk partij is in een dergelijke strafprocedure. Een dergelijke inmenging in de samenstelling van de rechterlijke instantie die de zaak behandelt als gevolg van de handelingen van de vermelde organen kan volgens de verwijzende rechter duidelijk van invloed zijn op de uitkomst van de procedure.
- 27 In dergelijke omstandigheden kan een procesdeelnemer, wanneer deze bij de procedure zelfs niet in kennis wordt gesteld van de omstandigheden die relevant

zijn voor de uitoefening van zijn rechten van verdediging, en wanneer een doeltreffende controle van het optreden van dergelijke organen niet is gewaarborgd, zich in een ongelijke positie bevinden. Volgens de verwijzende rechter moeten er in het nationale recht middelen bestaan waarover de procesdeelnemer kan beschikken en die hem een effectieve rechterlijke bescherming bieden op de onder het Unierecht vallende gebieden, dat wil zeggen in de mate waarin richtlijn 2016/343 hem beschermt tegen een willekeurige wijziging van de rechtsprekende formatie, met name wat betreft alle door de organen van de rechterlijke instantie verrichte handelingen die ertoe strekken de samenstelling van de rechtsprekende formatie daadwerkelijk te wijzigen, zoals in het hoofdgeding, door haar in te richten op basis van onduidelijke en niet-transparante criteria, waarbij deze besluiten niet door een rechterlijke instantie worden genomen of getoetst.